

МЕХАНІЗМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ШКОЛЯРІВ

У роботі наводиться аналіз розвитку та впровадження системи олімпійської освіти у процесі навчання школярів на Херсонщині. Процес фізичного виховання молоді у закладах освіти потребує вдосконалення у контексті залучення нових форм та засобів фізичної підготовки і покращення теоретичних знань. Визначено проблеми, що заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах освіти.

У 2017 році Міністерством освіти і науки прийнято проект Концепції розвитку освіти на період 2017-2025 років. Концепція "Нової української школи", на основі якої формувалася Політична пропозиція, корелюється не лише з кращими світовими практиками, а й потребами міжнародного ринку праці, які були озвучені на початку 2016 р. на World Economic Forum.

Сьогоднішня реальність вимагає від людини неперервного вдосконалення і навчання, тому ці навички та вміння треба виробляти вже під час шкільного навчання. Пріоритетом впровадження олімпійської освіти в освітньому процесі має стати пропаганда навчання протягом усього життя та усвідомлення, що навчання не закінчується за шкільними стінами, а триває й у дорослому житті.

Аналіз спеціальної літератури дозволив виділити основні етапи формування системи олімпійської освіти як потужного фактору виховання покоління, що підрастає: витоки ідеї олімпійської освіти; формування основ олімпійської освіти; становлення й розвиток олімпійської освіти.

Проведене емпіричне дослідження дає змогу зробити висновок, що впровадження олімпійської освіти у закладах освіти Херсонської області довело її позитивний вплив на комплекс основних показників освітнього процесу, які мають бути предметом суспільного консенсусу, розуміння того, що освіта – це один з основних важелів цивілізаційного поступу та значною мірою характеризують соціальне замовлення держави на формування і розвиток фізично, психічно, духовно і соціально здорової дитини.

Ключові слова: олімпізм, олімпійська освіта, олімпійський рух, імплементація, впровадження.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. "В останнє десятиріччя у контексті проблематики олімпійського спорту виокремився й активно розвивається новий перспективний напрям теорії і філософії спортивної діяльності – олімпійська освіта. Його формування, як за кордоном, так і в Україні, стало результатом багаторічної діяльності Міжнародної олімпійської академії та Олімпійської академії України" [7].

Приєднання України до європейського освітнього простору вимагає осучаснення змісту освіти в контексті її відповідності сучасним потребам. Насамперед резонного значення набуває середня освіта – основна ланка в освітній системі будь-якої країни та основа для успішного здобуття освіти наступних рівнів й самоосвіти протягом усього життя.

Питання впровадження у процес навчання й виховання елементів олімпійської освіти як позитивного фактору, що сприяє гуманізації суспільства, знайшли відображення у роботах вітчизняних дослідників: Н. В. Москаленко, О. М. Вацеби, С. Ф. Матвеева, О. А. Томенка, В. М. Єрмоловой, М. М. Булатовой та ін.

Значна кількість наукових досліджень присвячена розробці змісту олімпійської освіти, як фактора гуманізації фізичної культури учнівської молоді [3].

Найбільш розробленими є концептуальні підходи олімпійської освіти у закладах освіти України. Проте проблемою й досі залишається пошук шляхів впровадження олімпійської освіти в освітній процес. Важливим кроком у розбудові вітчизняної освітньої галузі стало прийняття Верховною Радою України Закону "Про освіту". Новий закон вступив у дію у вересні 2017 року, і з його реалізацією пов'язують якісні зміни у системі підготовки школярів та запровадження європейських стандартів освіти. Закон встановлює правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи освіти в Україні, створює умови для посилення співпраці державних органів із закладами освіти, органічного поєднання освіти з науковою діяльністю, сучасними технологіями з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства та держави [6]. Процес імплементації нового закону передбачає здійснення системи конкретних заходів із розроблення та запровадження освітніх механізмів його

реалізації. Тому аналіз основних напрямів цього суспільно важливого та визначального для розвитку вітчизняної галузі освіти документу є актуальною проблемою.

Мета статті – розглянути механізми імплементації олімпійської освіти в освітній процес закладів освіти Херсонської області.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати можливості використання елементів олімпійської освіти у закладах освіти.
2. Визначити основні механізми імплементації олімпійської освіти школярів Херсонської області в освітній процес.

Методи дослідження. Під час дослідження використовувались такі методи: *теоретичні* (аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження; узагальнення теоретичних та емпіричних даних); *емпіричні* (педагогічне спостереження).

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному дослідженні специфіки введення олімпійської освіти у освітній процес школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта як і раніше здається тим соціальним інститутом, де ще можливо виховувати нові покоління громадян, здатних засвоїти демократичні цінності, зрозуміти необхідність законслухняної поведінки, готових до прояву громадянської активності у вирішенні соціально значущих проблем [5].

Незважаючи на те, що останнім часом в усьому світі розробляються і впроваджуються програми з олімпійської освіти, досліджуються різні аспекти його впливу на формування покоління, що підрастає, роль олімпійської освіти у формуванні гуманістичних цінностей у дітей та молоді залишається не вивченою належним чином. У центрі уваги сучасного теоретичного і практичного людинознавства виявляються проблеми самовизначення і творчої самореалізації особистості у процесі життєдіяльності [7].

Сьогоднішня реальність вимагає від людини неперервного вдосконалення і навчання, тому ці навички та вміння треба виробляти вже під час шкільної освіти. Пріоритетом впровадження олімпійської освіти до освітнього процесу має стати пропаганда навчання протягом усього життя та усвідомлення, що навчання не закінчується за шкільними стінами, а триває й у дорослому житті.

Освіта визначається як освітній рівень, здобуття якого передбачає системне та цілеспрямоване оволодіння змістом навчання. Згідно чинного закону, освіта – це, у першу чергу, сукупність систематизованих компетентностей, знань, умінь, практичних навичок, способів мислення (компетентностей), професійних, світоглядних, громадянських якостей та морально-етичних цінностей, що набуваються у закладах середньої освіти [3; 10]. Це цілком відповідає європейським тенденціям розвитку освіти на засадах компетентнісного підходу. Відповідно й освітня діяльність розглядається ширше (не лише як надання освітніх послуг з видачею відповідного документа, а як орієнтація на задоволення освітніх потреб школяра). Якість освітньої діяльності розглядається не лише як сукупність характеристик системи освіти та її складових, а й як рівень організації освітнього процесу, орієнтованого і на забезпечення здобуття особами якісної освіти, і на створення нових знань. Концептуально закладається модель сучасної динамічної системи, яка має забезпечити розвиток освіти із широким залученням до навчального та організаційно-управлінського процесів науково-педагогічних працівників та молоді [9].

Фізичне виховання, будучи підсистемою цілісного педагогічного процесу, також орієнтоване на виконання соціального замовлення на підготовку фізично здорової людини, здатної до самоорганізації здорового стилю життя. Забезпечити рішення цієї важливої соціальної проблеми можливо шляхом досягнення мети фізкультурного виховання – формування фізичної культури школяра [10].

Концепція "Нової української школи", на основі якої формувалася Політична пропозиція, корелюється не лише з кращими світовими практиками, а й потребами міжнародного ринку праці, які були озвучені на початку 2016 р. на World Economic Forum. Передбачається, що вже у 2020 році для успішного працевлаштування будуть потрібні такі навички, як уміння вирішувати складні завдання, критичне мислення, креативність, емоційний інтелект, самоствердження, самовираження, саморозвиток, самопізнання, виховання тощо. Можна відмітити, що більшість науковців [2] мають, по суті, однакову точку зору з визначення мети олімпійської освіти. Кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є формування особистості, яка у своїх діях і думках у рамках професійної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської Хартії [10].

З метою вдосконалення діяльності щодо реалізації системи олімпійської освіти в Україні було здійснено аналіз процесу впровадження ідеї олімпізму серед різних верств населення. Результати досліджень дають підставу припустити, що одним із ефективних підходів до вирішення проблем, які стоять перед сферою освіти на сучасному етапі розвитку українського суспільства, може стати система організації освітнього процесу в закладах середньої освіти на основі олімпійської ідеології через впровадження олімпійської освіти у практику роботи школи. Діяльність, що лежить в основі цієї освіти, здатна сприяти вихованню психічно і фізично здорової людини, патріота, працездатної, толерантної, законслухняної особи, яка у повсякденному житті дотримується правил чесної гри [3]. Філософія олімпізму покликана допомогти школярам зробити правильний вибір для удосконалення своєї особистості, що сприятиме особистісному розвитку [2; 4].

Одним із основних напрямів концепції розвитку освіти є реформування змісту освіти, це дозволить впровадити ідеї олімпізму в майбутній діяльності; забезпечити поширення олімпійської освіти

серед різних верств населення. Інноваційний характер основних положень закону впливає з аналізу його тезаурусу [5]. Так, до кола основних категорій, що чітко визначаються і регулюються законом, віднесено такі: освіта, заклад освіти, освітня діяльність, якість освіти, якість освітньої діяльності та ін. Хоча ці ж терміни та означення складають основу загальних положень закону 2002 р., проте у новому законі вони підпорядковуються сучасній парадигмі єдиного освітнього простору.

Однак, у впровадженні ідей олімпізму серед школярів слід відмітити проблеми, що заважають реалізації олімпійської освіти у процесі навчання:

- "проблематика олімпійської освіти у наукових дослідженнях, що проводять заклади вищої освіти фізичного виховання і спорту не отримала достатнього поширення: окремі публікації, методичні рекомендації, наукові конференції свідчать про відсутність налагодженої системи, хаотичний характер організації наукових досліджень" [6];

- рідко використовуються інформаційні комп'ютерні технології для супроводу лекційних і семінарських занять з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти;

- відкритий опір впровадженню деяких норм нового закону з боку груп впливу, що існують в освіті;

- небажання учнів та педагогів самостійно щось робити для покращення стану освіти;

- дуже повільне оновлення нормативної бази з питань освіти.

Здійснюючи експериментальну роботу згідно проекту Концепції розвитку освіти у 2015 та 2016 роках в Казачелазерському та Чорнобаївському закладах середньої освіти Херсонської обласної ради увагу зосереджували на ролі учнівського самоврядування у впровадженні олімпійської освіти в освітній процес та контекстну форму викладання питань олімпійської тематики. Школи працювали за моделлю інноваційного закладу освіти, базувались на основі створення насиченого "здоров'язбережувального" та "здоров'яформувального" середовища у школі, сім'ї, мікрорайоні; формування в учнів загальнолюдських форм моралі, свідомого ставлення до здійснення ролі активного учасника суспільного життя на основі етичних, культурних та виховних цінностей олімпізму [2].

На початку експерименту спільно з адміністрацією школи були визначені шляхи впровадження олімпійської освіти (рис. 1) [10].

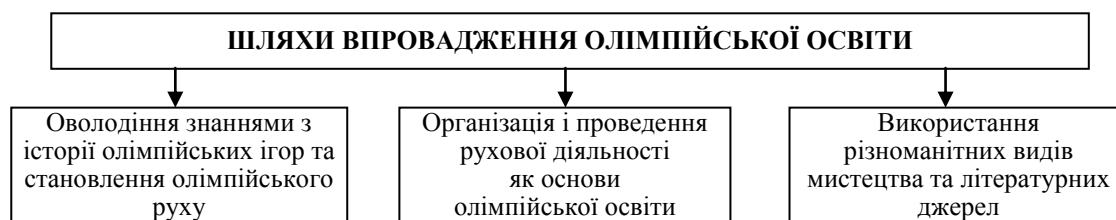

Рис. 1. Шляхи впровадження олімпійської освіти (за В. Єрмоловою)

Для здійснення поставленої мети передбачалося ввести відповідні зміни до змісту освіти; режим функціонування закладу загальної середньої освіти (викладання спецкурсу "Основи олімпійських знань", проведення індивідуальних та факультативних занять, виконання оздоровчо-гігієнічного режиму тощо) [10]; впроваджувались єдині стандарти / індикатори знань, умінь і навичок в галузі ІКТ для учнів та викладачів – сумірних з міжнародними показниками: PISA in computer skills, індустріальні міжнародні тести Microsoft Certified Educator тощо.

Отже, здійснений теоретичний аналіз дозволив зробити висновок, що олімпійська освіта гармонійно впроваджується до освітнього процесу та дозволяє вирішити основні задачі:

- підвищити рівень знань в області фізичної культури та спорту;

- розвивати загальну культуру та ерудицію;

- сприяти розвитку гармонійної та різносторонньої особистості;

- формувати представлення про значущість здорового способу життя.

Але, не зважаючи на позитивний вплив олімпійської освіти, залишається проблема вирішення організаційно-методичного забезпечення закладів середньої освіти. Особливого значення набуває пошук ефективних форм, методів і змісту олімпійського виховання, яке буде спрямоване на вирішення одного з провідних завдань суспільного розвитку.

Висновки. Аналіз літературних джерел, емпіричні дослідження, дають змогу зробити висновок, що впровадження олімпійської освіти у закладах загальної середньої освіти Херсонської області, довело її позитивний вплив на комплекс основних показників освітнього процесу, які мають бути предметом суспільного консенсусу. Важливим є розуміння того, що освіта – це один з основних важелів цивілізаційного поступу; вона значною мірою характеризує соціальне замовлення держави на формування і розвиток фізично, психічно, духовно і соціально здорової дитини. Але, процес імплементації олімпійської освіти в освітній процес перебуває в активній фазі і передбачає здійснення системного комплексу кроків. Найбільш важливими з них є: підготовка проектів нормативно-правових актів, що окреслюють механізми реалізації закладу загальної середньої освіти, відповідними інституціями із залученням фахівців з фізичного виховання та спорту, представників громадських організацій; створення дієвих комунікаційних каналів між усіма учасниками цього процесу.

Використані джерела

1. Алексеева Е. Н. Педагогические условия валеологической подготовки студентов в процессе физического воспитания : Автореф. ... дис. к. пед. н. 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / Е. Н. Алексеева. – Ставрополь, 2006. – 20 с.
2. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні та нові форми її впровадження / М. Булатова // Олімпійський спорт і спорт для всіх. IX Міжнар. наук. конгрес : тези доповідей. – К. : Олімпійська література, 2005. – С. 7.
3. Булатова М. М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України : Навчальне видання / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова. – К. : Олімпійська література, 2007. – 44 с.
4. Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования / К. Георгиадис // Наука в олимпийском спорте. – 2007. – № 2. – С. 3–16.
5. Герцик М. С. Вступ до спеціальностей галузі фізичне виховання і спорт: навч. посіб. / М. С. Герцик, О. М. Ващеба. – Л. : Українські технології, 2003. – 232 с.
6. Городинський С. І. Особливості впровадження олімпійської освіти у навчальний процес в Україні / Городинський С. І., Ібрагімова Л. С. // Young. – 2017. – Т. 43. – № 3.1.
7. Гончарюк М. А. Сьогодення олімпійської освіти у навчальному процесі з підготовки фахівців фізичної культури та спорту / М. А. Гончарюк, Л. А. Фоменко, П. А. Петричук // Young. – 2017. – Т. 43. – № 3.1.
8. Бріскін Ю. А. Проблеми реалізації олімпійської освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів / Юрій Бріскін, Мар'ян Пітин // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : Зб. наук. праць. – Вінниця, 2011. – Т. 1. – С. 13–17.
9. Головка С. Г. Імплементація Закону України "Про вищу освіту": завдання та механізми реалізації / С. Г. Головка // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія : Юридичний вісник "Повітряне і космічне право". – 2015. – Т. 1. – № 34. – С. 24–29.
10. Єрмолова В. Теоретико-методичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів / В. Єрмолова. – 2010.

Kostrikova K. S.

MECHANISMS OF IMPLEMENTATION OF OLYMPIC EDUCATION IN EDUCATIONAL PROCESS OF SCHOOLCHILDREN

The analysis of the development and implementation of the Olympic education system into the process of schoolboys' studies in Kherson region is presented in the paper. The process of physical education of young people in general educational establishments needs perfection in the context of bringing in of new forms and facilities of physical preparation and improvement of theoretical knowledge. The problems hindering the introduction of Olympic education in educational institutions were determined.

In 2017, the Ministry of Education and Science adopted a draft Concept for the Development of Education for the period 2017-2025. Conception of "New Ukrainian School", on the base of which the Political suggestion was formed, correlates not only with the best world practices but also with the necessities of international labour market, which were voiced at the beginning of 2016 on World Economic Forum. Today's reality requires continuous perfection and studies from a man that is why these skills and abilities need to be producing already during school studies. The priority of introduction of Olympic education in educational-educate process must become propaganda of life-long education and awareness, that studies are not stopped after school walls, but lasts in grown man life.

Olympic education is one of the effective facilities of propaganda of Olympic ideals, distribution of knowledge about Olympic motion, its history and contemporaneity, that is important for achievement of such results: critical thought; creation; imitateness; ability to work out problems; risk estimation; ability to make decision; ability structurally to manage emotions; ability to co-operate in a command. The analysis of the special literature allowed selecting the basic stages of the Olympic education system forming as a powerful factor of education of rising generation: sources of Olympic education idea; forming of bases of Olympic education; becoming and development of Olympic education.

Conducted empiric research enables to draw the conclusion, that the introduction of Olympic education in general educational establishments of the Kherson region led to it positive influence on the complex of basic indexes of the educational-educate process, which must be the topic of public consensus, understanding that education is one of basic levers of civilization advancement and to a great extent characterize the social order of the state on forming and development physically, mentally, spiritually and socially healthy child.

Key words: *olympism, Olympic education, Olympic movement, implementation, introduction.*

Стаття надійшла до редакції 06.03.2018 р.